

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De commendatione Timoris. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

illuc. Ergo peruenit vnde debemus incipere proficiendo. ¶ De timore vero hoc modo agetur. Primo ponetur eius descriptiones. Secundo, commendationes. Tertio tangetur de speciebus timoris. Quarto, de his quæ valere possunt ad incurtendum nobis timorē. ¶ Circa primū notandū quod timor est spiritualis fuga mali ne perdat homo quod amat. Et est supra hæc descriptio de Gl. Aug. super Ioa. 10. cap. vbi loquitur de mercenario. Fuga timoris non est fuga ignauie, sed est fuga sapiētia. Iob 28. Ecce timor Domini ipse est sapiētia. Fuga timoris fuga est cautæ declinationis. Pro. 14. Sapiens timet & declinat à malo: stultus transilit & confidit. Talis est fuga Parthorum, quæ nō est ignauia, sed bellandi peritia. Fugiendo vincunt Parthi: idē fugientes ab his quibus nota est eorum peritia timentur, sic timor dum timet timetur, secundum illud Philosophi: Qui timet Deum, omnia timet eum: qui verò non timet Deum, timet omnia. Vnde Cain perpetrato homicidio fratris, caput tremulum habuit, & ait: Omnis qui inuenit me, occidet me. Ge. 4. Nō est turpis fuga, iacula cauere vel protegendo, vel abscondendo se, vel simulata fuga hostes ab vtriusque longe abstrahere, sicut legitur fecisse populus Domini, Ios. 7. Item dicit Aug. lib. 14. de Ciuitate, quod timor est amor fugiens quod ei aduersatur. Item timor est affectio futuri mali, secundum Damascē. timor est expectatio mali. dicit enim, Expectatum malum timorem constituit, præsens verò Tristitiam.

De commendatione Timoris.

CAP. III.

Ad commendationē Timoris diuini, Primò valere possunt Admonitiones quas scriptura sacra facit ad timendum Deum. Leuit. 30. Time Dominum Deum tuum. Deuter. 6. Dominum Deum tuum timebis. Iosue 10. Timete dominum, & seruite ei corde perfecto. In Psal. Seruire domino in timore. Item: Timete dominum omnes sancti eius. Ecclesi. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore. Eiusdem 7. In tota anima tua time Deum. Matt. 10. Timete eum qui potest & corpus, & animam mittere in gehennam ignis. Secundo promissiones quas scriptura facit timentibus Deum. Tob. 4. Multa bona habebimus si timuerimus Deum, & recesserimus à peccato & fecerimus bene. Ecclesi. 1. Timenti Deum bene erit in extremis, & in diebus defunctionis suæ benedicetur. In eodem. Timenti dominum bene erit, & in diebus consolationis suæ benedicetur. Tertio, quod scriptura sacra aded beatificat timētes Deū. Prou. 28. Beatus homo qui semper est pavidus: qui verò mentis est dura, cottuet in malum. Ecclesi. 15. Beatus cui donatū est habere

timorem Domini. Eiusdem 33. Timenti Deum beata est anima eius. in Psal. Beatus vir qui timet Dominum. ¶ Quarto, excellentia quam in scriptura sacra ostenditur habere timor respectu ceterarum gratiarum. Eccle. 25. Timor Domini se super omnia superposuit. Eiusdem 23. Nihil melius quam timor Domini. Bernardus super Cant. In veritate didici nihil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam & recuperandam, quam si omni tempore coram Deo inueniaris non altum sapere, sed timere. ¶ Quintò, quòd timor Dei valde placet Deo. Sicut patet his verbis Scripturæ quæ sequuntur, quæ ostendunt, quòd beneficus sit Deus his qui timent eum. In Psal. Oculi Domini super meruētes eum. Oculi, inquam, misericordiæ. Firmamentum est Dominus timēribus eum. Dedisti hereditatē timēribus nomen tuum Domine. Quomodo miseretur pater filiorū, miserus est Dominus timētibus se. Voluntatē timentium se faciet. Ecc. 33. Timenti Deum non occurrent mala, sed in tentatione Deū, illi conseruabit, & liberabit eum à malo. Act. 10. In omni gente qui timet Deū, & operatur iustitiā, acceptus est illi. ¶ Sextò, cōmendabilis est timor Domini à multiplici eius effectu. ¶ Notandum ergo quòd timor Domini malū culpæ quod in homine inuenit, expellit scilicet peccatum. Eccle. 1. Timor Domini expellit peccatum: nam qui sine timore est, non poterit iustificari. Gregorius in homil. Præua. mens si nō propter timorē queritur, ab assuetis vitis nō emēdatur. Iosue 9. Timuimus valde, & prouidimus animabus nostris. Eccle. 2. Qui timet Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabūt animas suas. Aug. Timor medicamentum est, charitas, sanitas. Michæ 6. Salus erit timētibus nomē suum. Esa. 26. A timore tuo Domine concepimus, & quasi parturiuimus spiritum salutis. Malac. 4. Orietur vobis timētibus nomen meū sol iustitiæ. Itē timor à malo culpæ futuro custodit. Hiero. in epistolis: Timor virtutū custos est, securitas ad lapsum facilis. Exod. 20. Vt probaret vos venit Dominus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis. Timor Domini odit malum, Frou. 8. ideo non permittit illud in domum cordis intrare. Timor in æternum quasi expauētaculum ponit in corde hominis, & ad deterrendum vitia & dæmones. Ipse est ianitor cordis, vitia ab ingressu eius claua terribili deterrens. Claua illa infinita est magnitudinis, quā sit pœna æterna. Ipse gladius ex vtraque parte acutum: gladium inquā diuinæ sententiæ ad deterrandos fures spirituales intonat. Ipse latrones in terra corporis mei habitantes crucifigit. In Psal. Confige timore tuo carnes

nes me
 lans, p
 rat, ne
 & ne f
 dixerit
 1. ad T
 27. Si n
 tur do
 occasio
 nerari.
 Deum,
 mentes
 naviga
 quocu
 rant. It
 dit. Eco
 congre
 ad cor
 desist
 Deum,
 plenus
 sus pro
 mini si
 ruerun
 mentib
 tio. Pro
 morabi
 bona s
 rus eiu
 rem se
 & hab
 sunt p
 tuz De
 mini i
 gustini
 cipium
 doctos
 aliud p
 gnitio
 rem di
 tium f

nes meas. Timor virgil est, & tempore pacis & tempore belli vigilans, pacem & securitatem suspectam habens. Ipse virtutes excitat, ne ad similitudinem ferri in quiete consumantur rubigine, & ne securi subito ab hostibus occidantur. Quum enim virtutes dixerint. Pax & securitas, repentinus eis superueniet interitus. 1. ad Thess. 5. Timor comprimit virtutes ne euanescent. Ecclesia. 27. Si non in timore Domini instanter tenueris te, cito subuertetur domus tua. ¶ Item timor a bonis transitoriis qui solent esse occasio peccati expedit, sicut timor naufragij nauem facit exonerari. Job 31. Sæper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum, & pondus eius ferre non potui. Greg. Quum fluctus tumentes desuper eminent, nulla tunc cura rerum temporalium navigantibus, nulla carnis delectatio ad mentem reducitur. Ea quoque ex nauis proiciunt, pro quibus longa nauigia sumpserunt. Item ad mala presentis pœnæ hominem intrepidum reddit. Eccl. 34. Qui timet Deum, nil trepidabit. Item cor hominis congregat & restringit. Eccl. 21. Qui timet Deum, conuertetur ad cor suum. Item timor bonorum abundantiam introducit. Ecclesiast. 13. Qui timet Deum, faciet bona. Ecclesiast. 7. Qui timet Deum, nihil negligit. Cor est, ubi timor Domini est, sicut ager plenus cui benedixit Dominus. Gene. 27. Est etiam sicut paradysus propter amœnitatem & fertilitatem. Eccl. 40. Timor Domini sicut paradysus benedictionis, & super omnem gloriam operuerunt eum. supple benedictiones. In Psal. Non est inopia timentibus eum. Ecclesia. 40. In timore Domini non est minoratio. Prouer. 19. Timor Domini ad vitam, & in plenitudine commorabitur absque visitatione pessimi. Timori custodit dominus bona sua ad seruandum. Esa. 33. Timor Domini ipse est thesaurus eius. Timor Domini plenitudinem virtutis operatur. Timorem sequitur spes. Prouer. 23. In timore Domini esto quotidie, & habebis spem in nouissimo. Timentibus Dominum, factæ sunt promissiones. In Psal. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te. Item timor Domini introducit charitatem, sicut sera linum, iuxta verbum Augustini, Eccl. 15. Timor Domini initium dilectionis eius. Itæ principium est sapientiæ. Prou. & Eccl. 1. Ber. super Cant. Instructio doctos facit, affectio sapientes. Aliud est multas diuitias scire, aliud possidere: nec notitia diuitem facit, sed possessio: nec cognitio sapientem, sed timor facit qui & efficit. Tu ne sapientem dixeris, quem sua scientia inflat. ¶ Item Bernardus: Initium sapientiæ, timor Domini: quia tunc primo Deus animæ

sapit, quum eam afficit ad timendum, nō quū instruit ad sciendum. Times Dei iustitiā, times Dei potētiā, & sapit tibi Deus iustus & potens: quia timor est sapor. Porro sapor facit sapientē, sicut scientia scientē. Timori sapiunt mala prout debēt sapere. Et hęc est prima species saporationis spiritualis. Ecclesiasti. Radix sapientię, timere Deum. In eodem. Plenitudo sapientię, timere Deum. Item in eodem: Corona sapientię timor domini. Corona facit ad ornatum capitis, & timor Dei est ornamentum sapientum. Sapiētib; etiā causa est coronę eternę. Item Prou. 16. Timor Dei disciplina sapientię. Homines literati absque timore Dei indisciplinati sunt: sed timor domini hominem grauem & matuum reddit. Grego. Anchora mētis, pondus timoris. Item timor Dei hominem temperatum reddit. Prou. 22. Finis modestię timor domini id est, cōsummatio modestię. Item timor domini hominem fortem efficit. Prouerb. 14. In timore domini fiducia fortitudinis. Hęc fiducia debilitatem hominis in Dei fortitudinē mutat. Esa. 40. Qui sperant in domino, mutabūt fortitudinem. Greg. In via domini timor operatur fortitudinē, in via seculi debilitatem. Signum fortitudinis est quod timor Dei vincula cupiditatum dirumpit. Item quod cum aduerbis habitat sempiternis: Esa. 37. Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? Quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis? Timor facit impleri illud Esa. 35. Tunc salies sicut ceruus claudus, secundum illud Poëtę: Pedibus timor addidit alas. Timor transilire facit montes & colles altitudinum terrenarum. Timor fortissimos reddit pœnitentes ad portāda onera pœnitentię. Timor carcerem inferni, mortem, & tormenta quę hostis ei minatur, in gladiū & ignem contra eum cōuertit. Hęc sunt eius refugium, iis se tuetur contra tela inimici. In igne illo ardorem cōcupiscentiarum extinguit. De inferno quasi de rami fortissima tela hostium despicit. Timor ad infernum cōfugient ab illo maximē fugit. ¶ Itē timor hominem obediētē reddit. Eccle. 2. Qui timent dominum, inquirent quę beneplacita sunt ei. In eodem: Qui timent dominum, custodient mandata illius. Genesis 22. Dicitū est Abraham obedienti: Nunc cognoui, quod timeas dominum. Gregor. in 1. parte Moral. Deum timere est, nulla quę faciēda sunt pręterire. Quomodo timor plenitudinem virtutum operetur, ostendit Bernardus ad fratres de monte Dei, loquens de ingratitude religiosorum: Timor Dei incipit operari omnium virtutum plenitudinem, dum per iustitiam desert maiori, per prudentiam non credit se sibi, per tempe

tempera
obedien
mor dor
domini
domini
tam,
ficat. Hu
gloria. P
gloriatio
timor De
Qui tim
vltim. M
magnus
per timen
hominen
Timor
domini d
dine dier
pluuias. P
nam fug
git, reptil
te mundi
possit: sic
desiderio
fornacis
Timor D
aliis præf
quam mil
videtur: r
decur mu
lus est pa
satiabiles
ut esse ti
omnes au
n. quod C
dicat, quō
vros sanc
ste est qu
quo adm
timent ser
bus metui

temperantiam refugit discernere, per fortitudinem totum se obedientia subdit non discernenda, sed adimplenda. Item timor domini est fons vite indeficiens. Prouerbiorum 14. Timor domini fons vite vt declinet à ruina mortis. Eiusdem 10. Timor domini apponet dies. Prouerbiorum 19. Timor domini ad vitam, supple, seruandam. Item timor domini hominem glorificat. Humiliat enim hominem, humilem verò spiritum suscipiet gloria. Prouerbiorum 29. Ecclesiast. 1. Timor domini, gloria & gloriatio. Eiusdem 1. Semen hominum honorabitur hoc quod timet Deum. Eiusdem 25. Gloria senù timor domini. Iudith vlt. Qui timet te, domine, apud te magni erunt per omnia. Prouerb. vltim. Mulier timens Deum, ipsa laudabitur. Ecclesia. 25. Quàm magnus est qui inuenit sapientiam & scientiam, sed non est super timentem Deum. ¶ Item timor Dei dum vana delectatione hominem cohibet, veram delectationem Dei meretur. Ecclesi. 1. Timor domini læticia, & corona exultationis. In codé: Timor domini delectabit cor, & dabit læticiam & gaudium in longitudine dierum. Timor domini est sicut ventus aquilo dissipans pluuias. Prou. 15. Ipse nubes carnalium cogitationum & affectionum fugat, & mentem serenat, riuos concupiscentiæ restringit, reptilia vitiorum de terra corporis humani exterminat, mare mundi congelando consolidat, vt super illud ambulare quis possit: sicut fecit Petrus Mat. 14. Vbi timor est, frigus est, ardores desideriorum carnalium & secularium temperat. Timor medium fornacis Babylonica facit quasi ventum rotis stantem. Danic. 3. Timor Dei ad eò hominẽ meliorat, vt vnus timens Deum mille aliis præferendus videatur. Ecc. 5. Melior est vnus timens Deum, quàm mille filij impij. Bona etiã transitoria multum meliorare videtur: modicum enim cum timore Dei præferendum esse videtur multis diuitiis sine timore domini. Prouerbiorum 15. Melius est parum cum timore domini, quàm thesauri magni & insatiabiles. Et vt breuiter dicamus, suis salubris doctrinæ videtur esse timor domini. Ecclesia. vltimo: Finem loquendi pariter omnes audiamus: Time Deum &c. ¶ De timote dicitur Esaia in quòd Christum repleuerit, quum de aliis donis tantummodo dicit, quòd in Christo requiescerent. Timor Dei replere debet vitos sanctos. Bernard. loquens de spiritu timoris: Nec mirum, si est qui totum sibi debeat hominem vèdicare. Item: Non est quo admittas superbiam repletus timore domini. Viri sancti timent semper & vbique Ecclesiast. 18. Homo sapiens in omnibus metuit. Prouerbiorum 28. Beatus homo qui semper est pau-

dus. Quod semper sit timendum, ostendit Bernardus super
 Cant. dicens: Quum adest gratia, time ne non dignè opereris
 ex ea. Amplius time subtracta gratia, quia relinquit te custo-
 dia tua. Si redierit gratia, multo amplius tunc timendū, ne for-
 tē contingat pati reciduum. Recidere enim quā incidere de-
 terius est, iuxta illud Ioannis 5. Ecce iam sanus factus es: non
 amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. ¶ Alia tunc
 causa timoris possunt assignari. Quarum prima tangitur in
 Psal. Delicta quis intelligit? Delictum dicitur peccatum omis-
 sionis à delinquendo. Multi verò sunt, qui licet non commi-
 tant peccatum mortale, nesciunt tamen verum omittēdo mor-
 taliter peccare. ¶ Alia causa timoris potest esse, quia multa vi-
 dentur homini bona quæ Deus intelligit esse mala. Grego. Ple-
 runque in conspectu sordet æterni iudicis, quod intentione ful-
 get operantis. 1. ad Corinth. 4. Nihil mihi conscius sum, sed non
 in hoc iustificatus sum. ¶ Tertia causa est, quia nescit homo
 qualis futurus sit finaliter, licet in præsentī sit bonus. Ecclesia 4.
 Sunt iusti atque sapientes: & opera eorum in manu Dei: & tamē
 nescit homo utrū amore an odio dignus sit. Intellige finaliter.
 Potest enim aliquis in momento cadere, & non adiciet vte-
 surgat. ¶ Vbiq̄ timendum est, quia de quolibet statu aliqui
 damnantur. Osce 13. Consolatio abscondita est ab oculis meis,
 quia ipse inter fratres diuidet. Et loquitur de inferno, Mat. 14.
 Duo in lecto, vnus assumetur, & alius relinquetur. Lectum in-
 telligas quietē contemplationis. Timendum est homini ex om-
 ni parte. Homo enim est sicut castrum vndiq̄ portas habens
 per quas capi potest. Portæ istæ, sensus sunt. Est etiam homo
 sicut castrum obsessum vndiq̄ ab hostibus. Sapientia 14. Crea-
 tura Dei in odium facta sunt, & in tentationem animæ ho-
 minum, & in muscipulam pedibus insipientium. Viri sancti
 non solum timent in malis, sed etiam in bonis. Iob non
 Verebar omnia opera mea. Grego. Piarum mentium est, ubi
 culpam agnoscere, ubi culpa non est. Idem: Si placere Deo
 veraciter cupimus, postquam peruersa subegimus, ipsa in no-
 bis bene gesta timeamus. Greg. in 2. parte Moralium: Iusti om-
 ne quod agunt metuunt, dum cautè considerant ante quem iu-
 dicem stabunt.

De speciebus Timoris.

CAP. III.

Notandum quod super illud Prou. 1. Timor domini principium
 sapientia, distinguit Glo. Bedæ duas species timoris
 his verbis: Duo sunt timores domini seruilis, qui principium sa-
 pientia